

Тема. Італія

ВІЗИТІВКА КРАЇНИ	
Державна мова	італійська
Домінуюча релігія	християнство
Столиця	Рим
Найбільші міста	Болонья, Венеція, Генуя, Мілан, Неаполь, Турин
Грошова одиниця	євро
Форма правління	парламентсько-президентська республіка
Форма державного устрою	унітарна республіка
Адміністративно-територіальний поділ	регіони
Національне свято	День Республіки (2 червня)

МІСЦЕ КРАЇНИ У СВІТІ ТА РЕГІОНИ. Італія — одна з великих країн світу за рівнем економічного розвитку, зосередженням унікальних пам'яток культури, мистецтва, природи. Країна розташована у центрі Середземного моря, що дозволяє розвивати різнопланові зв'язки з усіма приморськими країнами. До цієї країни спрямовані одні з найбільших у світі потоків іноземних туристів. На експорт орієнтований не лише третинний сектор економіки, а й більшість продукції промисловості Італії.

ОСНОВНІ ЧИННИКИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ МІСЦЕ КРАЇНИ У МІЖНАРОДНОМУ ПОДІЛІ ПРАЦІ. Італія має вигідне положення у центральній частині ЄС і на перехресті морських шляхів у Середземному морі. Це дозволяє вести активну зовнішню торгівлю. Кваліфікована робоча сила, креативні здібності та підприємливість італійців дають змогу їм бути лідерами у виробництві окремих видів новітньої промислової продукції, визначати тенденції сучасної моди, надавати послуги у сфері дизайну, архітектури, культури, медицини, освіти міжнародного значення.

СИСТЕМА РОЗСЕЛЕННЯ. Італія, окрім високогір'я, доволі густо заселена. Вирізняються кілька міських агломерацій, які формують регіональні системи розселення: Міланська, Римська, Неапольська, Туринська тощо. (Покажіть їх на карті.) На їхній основі сформувався каркас поліцентричної системи розселення Італії, де також важливе значення відіграють малі і середні міста.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ. Економічний розвиток Італії переважно визначають великі державні підприємства-монополії (наприклад, «Фінкантьєрі»), а також великі приватні концерни (наприклад, «ФІАТ-КрайслерАутомобілс»). Водночас чисельно переважають дрібні і середні підприємства, а також доволі поширена система приватного підприємництва. Тому значна частина виробничих потужностей розміщена у багатоядерних індустріальних округах (кластерах). Розміщені вони нерівномірно. Зокрема, в окрузі Сассуоло (Емілія-Романья) на 220 невеликих підприємствах виробляють кожну четверту кахлю світу, а в окрузі Натіzone (Фріулі—Венеція—Джулія) — найбільше у світі стільців, округ Беллуно з цього самого регіону виробляє 4/5 гірськолижного взуття світу. (Покажіть їх на карті.) Вони створили «Третю Італію», що бурхливо розвивається на противагу аграрному Півдню та індустріалізованій Півночі.

Велич столиці

Рим називають «вічним містом». У ньому збереглися руїни пам'яток часів Античності і архітектурні комплекси від часів Раннього Середньовіччя до наших днів та унікальні колекції витворів мистецтва у численних музеях міста.

ДОМІНУЮЧІ СКЛАДОВІ ТРЕТИННОГО СЕКТОРУ. Найбільше нових підприємств створюється в Італії у сфері послуг. Головними серед них є торгівля, туризм та пов'язана з ним готельно-ресторанна діяльність, ділові послуги. Найпоширенішими є приватні дрібні заклади торгівлі і сімейні готелі. Італія є одним зі світових лідерів за якістю та різноманітністю туристичних послуг. На високому рівні італійці надають послуги з ІТ-технологій,

промислового дизайну та фінансів. Специфікою фінансово-кредитної системи Італії є велике значення капіталів і фінансових інститутів, пов'язаних із Ватиканом. (Поясніть чому.) Найбільшою у країні (за вартістю цінних паперів) є Міланська фондова біржа, яка входить до складу «ЛанданСтокІченз Груп» (Велика Британія).

ПРОМИСЛОВІ ВИРОБНИЦТВА, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ МІЖНАРОДНУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЮ КРАЇНИ. Машинобудування є основою промисловості Італії. Велике значення має фармацевтична і нафтохімічна промисловість. У всьому світі відомі італійські модний одяг і взуття, традиційні види продукції харчової промисловості (вина, сири, солодощі, макаронні вироби). (Поясніть чому.)

У машинобудуванні Італії домінує автомобілебудування. Лідером за обсягом виробництва автомобілів є концерн «ФІАТ» (Fabbrica Italiana Automobili Torino — Італійський автомобільний завод Турина), який з компанією «Крайслер» (США) становить єдиний концерн «ФІАТ-КрайслерАутомобіле». Найбільші заводи розташовані у містах: Турин і РивалтадіТоріно (П'ємонт), Мельфі (Базиликата), П'єдімонте-Сан-Джермано (Лаціо), Помільяно-д'Арко (Кампанья), Терміні Імерезе (Сицилія). Державна компанія «Фінкательєрі» — лідер у Європі з суднобудування. В Італії до його складу входять верфі у Монфальконе і Венеції (Фріулі—Венеція—Джулія), Спеції і Сестрі Поненте (Лігурія), Анконі (Марке), Неаполі (Кампанья), Палермо (Сицилія). (Покажіть їх на карті.)

Фармацевтична промисловість Італії представлена насамперед такими великими компаніями, як «Менаріні Груп», «Артсана Груп», «ГруппоАньеліні». Вони тісно пов'язані з хімічною промисловістю. Найбільші фармацевтичні підприємства діють у містах: Флоренція і Піза (Тоскана), Рим (Лаціо), Грандате, Казалетто-Лодіджано, Ломанья (усі у Ломбардії), Аква (Абруццо). (Покажіть їх на карті.)

Нафтохімічна промисловість Італії переважно розвинена у портово-промислових комплексах з переробки імпортої нафти. Головні

потужності належать державній компанії «Ені» (Ente Nazionale Idrocarburi — Національне підприємство з вуглеводнів). Це типова ТНК, яка видобуває нафту і природний газ у 80 країнах світу. За обсягом виробництва світлих нафтопродуктів Італія посідає третє місце в Європі. Найбільші підприємства нафтохімічної промисловості Італії зосереджені у спеціалізованих портово-промислових комплексах Джела і Сиракуз (Сицилія), Анкони (Марке), Ліворно (Тоскана). (Покажіть їх на карті.)

Легка промисловість представлена відомими модними брендами одягу і взуття: «Версачі», «Дольче і Габана», «Бенеттон». Для цього виду промисловості Італії характерним є переважання у виробництві малих і середніх фірм, які традиційно розвиваються у певних кластерах. Мілан зберігає значення «столиці моди» Італії. Найбільше модного одягу шують на невеликих і малих підприємствах у м. Прато (Тоскана), де збереглась текстильна промисловість, а у м. Сант-Ельпідіо-а-Маре (Марке) виробляють майже 45 % всього чоловічого взуття Італії. Більшість виробів легкої промисловості країни випускають малими партіями, поширене виробництво елітних виробів індивідуального пошиття сімейними фірмами. (Поясніть чому.)

Виробництво традиційних видів продукції харчової промисловості Італії (вина, сирів, солодоців, макаронних виробів) становить вагому частину її експорту товарів. Більшість цієї продукції випускають малі і середні підприємства та сільськогосподарські кооперативи. Найбільші підприємства функціонують у містах: Парма (Емілія-Романья), Казерта (Кампанья), Фоджа (Апулія). (Покажіть їх на карті.) Лідером з виробництва є компанія «Барілла» (Парма). Також світове значення мають такі італійські компанії, як «Бутоні» (кондитерська промисловість), «Пармалат» (молокопереробна промисловість), «Ферреро» (кондитерська промисловість).

Цілісний світ

У м. Вальсамоджа (Емілія-Романья) компанія «Філіпс Моріс» у 2016 р. відкрила нову тютюнову фабрику — найбільше за останні 20 років нове промислове підприємство Італії. Створено 600 нових робочих місць.

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ. Італійське сільське господарство є доволі відмінним. На півночі та у центрі країни воно є високоомеханізованим та використовує сучасні засоби захисту рослин і тварин. На півдні — переважають традиційні способи ведення сільського господарства, бракує спеціальної техніки. Значну частину товарної сільськогосподарської продукції експортують, переважно у переробленому вигляді (вино, сири, соки). Власною продукцією країна забезпечена лише на 75 %. Не вистачає збіжжя й овочів. (Поясніть чому.) Майже половина сільськогосподарських угідь розташовані на півдні Італії. Лідером за вартістю вирощеної в Італії продукції є виноградарство.

У структурі власності на землю переважають селянські сімейні господарства площею майже 5 га. У виробництві експортного спрямування набули поширення сільськогосподарські кооперативи, які не лише вирощують, а й перероблюють аграрну сировину, створюючи кінцевий готовий продукт у рамках локальних АПК.

Дізнайтеся більше

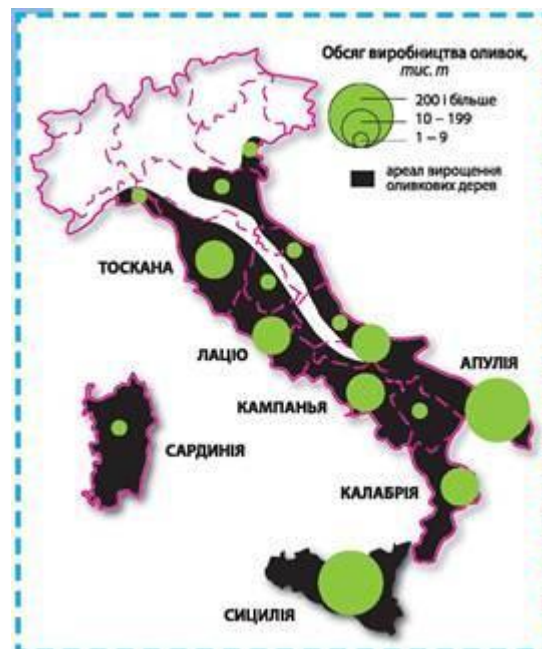
Італія — світовий лідер з виробництва вина.

Поміркуйте, як агрокліматичні умови впливають на розвиток садівництва в Італії

Виноградарство поширене майже по всій території Італії. Високоякісні вина виготовляють у місцевостях: Кьянті, БрунеллодіМонтальчино, Скансано (усі у Тоскані), Ланге (П'ємонт), Монтепульчянод'Абруццо (Абруццо), Просекко (Фріулі — Венеція — Джулія), Франчякорта (Ломбардія), Фраскаті (Лаціо). (Покажіть їх на карті.)

У рослинництві переважають посіви пшениці, соняшнику, рису. За посівами і збором рису Італія є лідером серед країн Європи. Більше 30 % посівної площі країни займають зернові культури, які вирощують переважно на низовинах. На Паданській низовині також вирощують цукровий буряк.

Садівництво є важливим видом сільського господарства експортного спрямування. Вирощують субтропічні культури — оливки, лимони, мандарини, апельсини. В Італії найбільше у світі культивовано видів оливкових дерев. За обсягами виробництва оливкової олії країна посідає друге місце в Європі після Іспанії. Під оливковими гаями зайнято 8 % сільськогосподарської площі Італії

Мал. Виробництво оливок в Італії, 2015 р.

У тваринництві переважає стійлове утримання великої рогатої худоби і потужні птахофабрики. У гірських районах розводять овець і кіз. У скотарстві домінує молочна спеціалізація. Більшість молока йде на виробництво сирів. Свинарство беконного спрямування зосереджено на низовинах, де є достатньо кормів. Переважають природні пасовища.

Гордість країни

Місцевість між містами Монтальбано і Вілланова (Апулія) — найбільша у світі плантація тисячолітніх оливкових дерев.

Значного розвитку набуло морське рибальство і видобування живих морських організмів. Переважають сімейні невеликі кораблі і човни та риболовецькі артілі. Рибальські порти є на всіх морських узбережжях Італії. Найбільше риби виловлюють у власних територіальних водах. Переважно рибу переробляють у консерви на малих і середніх підприємствах харчової промисловості, розміщених у приморських містах.

Окрім регіонів, які спеціалізуються на вирощенні винограду, виділяють найбільшу у країні Паданську низовину — головну житницю Італії. На південь від неї, у районах поширення пагорбів і невеликих гір, переважає скотарство молочного спрямування і свинарство. У гірських районах Альп — відгінне скотарство і вівчарство. У П'ємонті існує своєрідний вид сільського і лісового господарства — вирощення трюфелів у дубових і букових гаях, що зростають на вапнякових ґрунтах вершин пагорбів. Таким чином зберігаються цінні види широколистяних лісів (діброви і бучини), які зазнають мінімального людського впливу. На півдні Італії зосереджена найбільша кількість сільськогосподарських угідь. Основні аграрні райони: Сицилія, Апулія, Калабрія, Кампанья, Базиліката. (Покажіть їх на карті.) Велике значення має розведення кіз і овець, вирощення субтропічних фруктів і оливкових дерев. Найбільші оливкові гаї в Апулії (мал. 42).

Приміський тип сільського господарства характерний для передмість великих міських агломерацій та у районах масового відпочинку населення у низьких горах і на пагорбованих рівнинах. Тут поширений дачний тип землекористування та розміщені найбільші фруктові сади і ягідники. (Поясніть чому.)

ХАРАКТЕРНІ РИСИ ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСТВА. Основу економічного каркаса Італії становить продовження Лотаринзької мегавісі та транс'європейська вісь Генуя — Турин — Мілан —

Падуя — Венеція (мал. 18 на с. 30). У 90-і рр. XX ст. постала «Третя Італія» — східна частина Італії від провінції Марке до провінції Трієст, де розмішено більшість кластерів. Особливу роль у розвитку країни відіграє Мілан — головний економічний центр країни, а також трикутник Генуя — Мілан — Турин, де зосереджено більшу частину промислового виробництва Італії. На Півдні Італії найбільші економічні центри розміщено на морських узбережжях. Переважно місцеве населення зайнято у сфері обслуговування, зокрема у туризмі.

Поясніть, які чинники вплинули на особливості розміщення промисловості Італії.

ЗОВНІШНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ. В експорті товарів Італії переважають поставки різних видів виробів машинобудування: автомобілів, комплексного устаткування, побутових електроприладів, кораблів. Важливе значення має експорт ліків та медичних препаратів, продуктів нафтопереробки, харчової і легкої промисловості. В імпорті найбільше значення має сира нафта і природний газ. Друге місце займають імпорتنі поставки автомобілів та запчастин для них. Важливе значення має закупівля кольорових металів і сплавів з них, що використовують у виробництві компонентів автомобілів, електротехніці та електроніці.

В експорті послуг лідирує туристична діяльність. Друге місце поділяють готельний бізнес і ділові послуги, серед яких першість належить промислового дизайну, інжинірингу та фінансовим консультаціям. В імпорті переважають транспортні і ділові послуги.

В останні роки відновилась позитивна динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку Італії. Найбільше їх надходило у промисловість.

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНИ З ІТАЛІЄЮ Інтенсивні відносини у міжрегіональній співпраці. Досягнуто домовленості про реалізацію

партнерської програми співробітництва між регіоном Фріулі — Венеція — Джулія та Івано-Франківською областю.

В Італії доволі активна українська імміграція. Діє майже 100 громадських організацій, які організовують різні культурні та релігійні заходи. Значна частина українців, які мешкають у цій країні, є заробітчанами, які регулярно надсилають кошти своїм родинам на Батьківщину.

Активна співпраця у культурно-мистецькій сфері. Зокрема, в Україні діє Італійський інститут культури. За його підтримки організовують і проводять різні мистецькі заходи. Останніми роками помітно зросла кількість українців, які здобувають вищу освіту в Італії. Італійські благодійні організації активно запрошують на оздоровлення та відпочинок дітей-сиріт і дітей, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС. Вони надають посильну гуманітарну допомогу українським сім'ям із дітьми, які цього потребують.

Італія є одним з лідерів серед країн Європи за вартістю обсягу зовнішньої торгівлі з Україною. Україна переважно постачає металеві напівфабрикати й аграрну сировину, натомість отримує італійську продукцію машинобудування, хімічну і фармацевтичну продукцію. Україна надає послуги у сфері комунікацій, комп'ютерні та інформаційні послуги італійським компаніям, а Італія — туристичні. Зросла частка виїзного туризму та молоді, яка продовжує свою освіту в Італії. Окреме місце займають прочани, які відвідують християнські святині у Ватикані та в Італії.

Італія — важливий інвестор в економіку України. Переважно вони надходять у сферу фінансів. В Україні діють банківські групи «УніКредіт» (власник банку «Укрсоцбанк») та «ІнтезаСанпаоло» («Правексбанк»).

СТИСЛО ПРО ГОЛОВНЕ

- Італія розміщена у центрі Середземного моря. У країні переважно розвивають експортноорієнтовані види економічної діяльності.

- Провідним економічним центром держави є Мілан — одне зі світових міст.
- Економічний каркас Італії формує продовження Лотаринзької мегавісі та трансєвропейська Генуя — Турин — Мілан — Падуя — Венеція. Для держави характерною є виразна диспропорція Південь — Північ.
- Система розселення і просторової організації економіки Італії поліцентрична.
- Італія — один із лідерів в Європі в експорті товарів і послуг. В її експорті домінують промислові товари, а в імпорті — сировина і напівфабрикати.
- Основою промислового виробництва є машинобудування, фармацевтична і нафтохімічна промисловість, а сільського господарства — виноградарство. Більшість населення зайнято у сфері послуг
- Активні контакти з Україною. В економічних зв'язках між обома країнами переважають малі і середні компанії.

Завдання:

1. Перегляньте презентацію за посиланням:

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-do-uroku-italiya-2353.html>

2. Перегляньте відеоурок за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=DIvLOYqXVy0>

3. Поміркуйте та викладіть свою думку письмово:

1. Розкрийте вплив рельєфу на особливості спеціалізації у садівництві Італії.
2. Поясніть, чому більшість підприємств сфери високої моди є малими і середніми.

3. Чому у прямих іноземних інвестиціях Італії до України переважають капіталовкладення у банківську сферу?

4. Схарактеризуйте міжнародні зв'язки України з Італією.

4. За допомогою карт о атласу нанесіть на контурну карту основні райони вирощування винограду в Італії та поясніть вплив агрокліматичних умов на їхнє розміщення.

5. За допомогою інтернет-джерел зіставте базові макроекономічні показники Сардинії та Сицилії. Поясніть письмово причини відмінностей між ними.

6. Проаналізуйте річний дохід вчителя школи в Італії за малюнком. Порівняйте його з доходами вашої родини. Які статті доходів є тотожні, а які відмінні? Спрогнозуйте, як зміняться видатки вчителя після одруження і народження дітей? Які витрати зростуть? Чи достатньо буде коштів на утримання сім'ї?

		
Статті видатків	євро/рік	
 Податок на дохід	1500	
 Місцеві податки	2200	
 Сплати за утримання житла	2500	
 Витрати на світло, воду, опалення	1200	
 Страхування (помешкання, автівки)	400	
 Харчування, одяг, транспортні витрати	6000	
 Відпочинок і розваги	1500	
 Інші витрати	500	
 Разом видатки	15800	
 Можливості заощадження	900	

Мал. Доходи і видатки вчителя в Італії